

Інноваційні чинники економічного зростання

УДК: 658.012.8:330.341.1(477); JEL classification: M14, Q01, L21

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2026-1-15>

ГРАЧОВА Яна Петрівна, здобувач третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, <https://orcid.org/0009-0009-9212-0619>

АНАЛІЗ СТАНУ І ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Грачова Я.П. Аналіз стану і особливостей соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні.

У статті здійснено аналіз стану і особливостей соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Методологічну основу дослідження становить системний та інституційний підходи. Узагальнення результатів дослідження дозволило виокремити ключові перешкоди розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні: економічна нестабільність і воєнні ризики, недосконалість інституційного та нормативно-правового забезпечення, обмежені фінансові ресурси. Подолання обмежень потребує комплексного підходу, що передбачає активну роль держави у формуванні стимулюючого середовища. Загалом результати дослідження підтверджують, що соціально-відповідальна діяльність суб'єктів господарювання в Україні перебуває на етапі становлення та має значний потенціал розвитку. Її подальше поширення й інституціоналізація здатні стати важливим чинником підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу, прискорення євроінтеграційних процесів і забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, нефінансова звітність, сталий розвиток.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© ГРАЧОВА Яна Петрівна, 2026

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій, глобалізації та посилення вимог до сталого розвитку соціально-відповідальна діяльність суб'єктів господарювання набуває особливої актуальності. Бізнес дедалі частіше розглядається не лише як джерело економічного зростання, а й як важливий учасник вирішення соціальних та екологічних проблем суспільства. В Україні значення соціальної відповідальності підприємств зростає в умовах євроінтеграційних процесів, повоєнного відновлення економіки та необхідності формування довіри між бізнесом, державою і суспільством.

Водночас практика соціально-відповідальної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання залишається нерівномірною та фрагментарною, що зумовлено інституційними обмеженнями, недостатньою мотивацією бізнесу, обмеженістю фінансових ресурсів і відсутністю ефективних механізмів оцінювання результатів такої діяльності. Це актуалізує проблему комплексного аналізу стану та особливостей реалізації соціальної відповідальності підприємств в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні дослідження зосереджуються переважно на формуванні теоретичних засад соціальної відповідальності підприємств, її еволюції та інтеграції у систему корпоративного управління. Значний внесок у розвиток теорії корпоративної соціальної відповідальності зробили дослідження Г. Боуена [1], А. Керролла [2], М. Фрідмана [3], Е. Фрімена [4], в яких обґрунтовано різні підходи до розуміння сутності, мотивів і наслідків соціально-відповідальної поведінки бізнесу. Сучасні зарубіжні дослідження акцентують увагу на впровадженні стандартів ESG (Environmental, Social, Governance), звітності за GRI (Global Reporting Initiative), дотриманні принципів UN Global Compact та оцінюванні впливу соціальної відповідальності на фінансові результати і репутацію компаній.

У вітчизняній науковій літературі питання соціальної відповідальності підприємств розглядаються у контексті трансформації економіки, євроінтеграційних процесів та формування інституційного середовища сталого розвитку такими вченими як В. Байло [5], Р. Білик [6], Д. Букреева [7], Є. Воронюк, К. Сатушева [8], В. Залізник [9] та інші. Дослідження українських науковців зосереджені на аналізі нормативно-правових засад соціальної відповідальності, ролі держави у її стимулюванні, а також на вивченні практик соціально-відповідальної діяльності підприємств у різних галузях економіки. Окрема увага приділяється проблемам адаптації міжнародних стандартів соціальної відповідальності до національних умов господарювання.

Водночас аналіз наукових публікацій свідчить, що недостатньо систематизованими залишаються дослідження, присвячені комплексному аналізу стану та особливостей соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Більшість робіт має теоретичний або фрагментарний прикладний характер і не завжди враховує галузеві, регіональні та інституційні особливості розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Обмежено висвітленими залишаються питання оцінювання результатів соціально-відповідальної діяльності та її впливу на соціально-економічний розвиток країни. Зазначене зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на поглиблений аналіз сучасного стану соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні, виявлення її особливостей, проблем та перспектив розвитку, що і визначає наукову спрямованість цієї статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз стану і виявлення особливостей соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні, а також визначення основних тенденцій, проблем і напрямів її подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої мети у статті передбачається вирішення таких завдань:

- проаналізувати рівень поширення соціально-відповідальних практик серед суб'єктів господарювання;
- визначити основні напрями та форми реалізації соціальної відповідальності;
- оцінити результати та ефекти соціально-відповідальної діяльності;
- виявити ключові проблеми й обмеження розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Проблематика соціально-відповідальної діяльності підприємств є предметом активних наукових досліджень як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. У працях провідних науковців соціальна відповідальність бізнесу розглядається як багатовимірне явище, що поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємств і виступає важливою складовою концепції сталого розвитку.

Методологічну основу дослідження становить системний та інституційний підходи, які дозволяють розглядати соціально-відповідальну діяльність суб'єктів господарювання як складний багатовимірний процес, що формується під впливом економічних, соціальних, екологічних та інституційних чинників. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи аналізу. Зокрема, статистичний метод застосовано для оцінювання рівня поширення соціально-

відповідальних практик та узагальнення кількісних показників діяльності підприємств. Порівняльний аналіз використано для зіставлення підходів і практик соціальної відповідальності в Україні та за кордоном, а також для виявлення галузевих особливостей її реалізації. Інституційний аналіз дозволив дослідити вплив формальних і неформальних інститутів на розвиток соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання. Системний підхід застосовано для комплексного аналізу взаємозв'язків між внутрішніми та зовнішніми складовими соціальної відповідальності бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поширення практик соціальної відповідальності в українському бізнесі перебуває на етапі становлення, демонструючи зростання, але все ще відстаючи від європейських стандартів через економічну нестабільність та недосконале законодавство, хоча зростаюча увага до сталого розвитку та євроінтеграції створює сприятливе підґрунтя. Основними напрямками залишається екологія, розвиток громад та піклування про співробітників, а лідерами є великі компанії.

До початку повномасштабної війни в Україні найбільш поширеними напрямками впровадження соціальної відповідальності в діяльності компанії були сфера трудових відносин, запровадження антикорупційних практик, реалізація екологічної відповідальності, формування відповідальних відносин зі споживачами та участь у соціально-економічному розвитку регіонів.

Повномасштабна війна, що розпочалася 24 лютого 2022 року, справила істотний вплив на трансформацію ролі та напрямів розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. В умовах воєнного стану відбулися певні зміни у співвідношенні витрат і доходів підприємств, однак ключовим чинником зростання витрат на соціально відповідальну діяльність стала активна громадянська позиція власників і працівників компанії. Пріоритетними напрямками соціальної відповідальності українського бізнесу в цей період стали підтримка держави, Збройних Сил України, а також забезпечення соціального захисту та підтримки власного персоналу [10].

Водночас лише обмежена кількість підприємств системно інтегрує соціальну відповідальність у стратегію розвитку, застосовує міжнародні стандарти (ISO 26000, GRI, ESG) та готує нефінансову звітність. Для значної частини бізнесу соціальна відповідальність має епізодичний характер і часто зумовлена репутаційними мотивами або вимогами партнерів і донорських програм. Це свідчить про недостатній рівень усвідомлення соціальної відповідальності як чинника довгострокової конкурентоспроможності.

Рівень та напрями реалізації соціально-відповідальної діяльності суттєво відрізняються залежно від галузевої належності підприємств. Найбільш розвинені практики соціальної відповідальності спостерігаються у промисловості, енергетиці, агропромисловому комплексі, фінансовому секторі та сфері інформаційних технологій. У цих галузях соціальна відповідальність частіше пов'язана з екологічними питаннями, енергоефективністю, безпекою праці, розвитком персоналу та корпоративним управлінням.

У сфері малого бізнесу та послуг соціально-відповідальна діяльність зазвичай обмежується внутрішніми соціальними аспектами й не завжди має формалізований характер. Регіональні особливості також відіграють важливу роль: у великих містах та економічно розвинених регіонах рівень впровадження соціально-відповідальних практик є вищим, що зумовлено активністю громадянського суспільства, присутністю міжнародних компаній та доступом до інституційної підтримки.

Великий бізнес відіграє провідну роль у розвитку соціально-відповідальної діяльності в Україні. Саме великі підприємства та корпорації найчастіше впроваджують комплексні програми корпоративної соціальної

відповідальності, публікують нефінансові звіти, беруть участь у міжнародних ініціативах та реалізують масштабні соціальні й екологічні проекти. Їх діяльність значною мірою формує загальні стандарти соціально відповідальної поведінки на ринку. Так, підприємства енергетичного та промислового секторів (зокрема ДТЕК, Нафтогаз України, Metinvest) реалізують комплексні програми з охорони праці, розвитку персоналу, екологічної модернізації виробництва та підтримки місцевих громад. У нефінансових звітах цих компаній значна увага приділяється питанням енергоефективності, скорочення викидів, соціального захисту працівників і корпоративного управління.

У фінансовому секторі соціально-відповідальна діяльність проявляється через програми фінансової інклюзії, цифровізації послуг і підтримки соціальних ініціатив. Наприклад, провідні українські банки впроваджують ESG-підходи у кредитній політиці та звітують про соціальний і екологічний вплив своєї діяльності.

За результатами опитувань та аналітичних оглядів, малий і середній бізнес в Україні переважно реалізує соціально-відповідальні ініціативи неформального характеру, зосереджуючись на створенні робочих місць, дотриманні трудових стандартів та підтримці місцевих громад. Проте обмежені фінансові ресурси та відсутність інституційних стимулів стримують системне впровадження міжнародних стандартів соціальної відповідальності в цьому секторі.

За даними Мережі Глобального договору ООН в Україні, станом на 2024 рік до ініціативи UN Global Compact приєдналися понад 140 українських компаній (наразі їх кількість 149), які декларують дотримання принципів соціальної відповідальності, прав людини, екологічної сталості та антикорупційної діяльності. Водночас лише частина з них здійснює регулярну нефінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів GRI або ESG [11].

Починаючи з кінця 1990-х років, коли було започатковано Global Reporting Initiative (GRI), і донині сформувався широкий спектр систем добровільного нефінансового звітування, спрямованих на висвітлення соціальної діяльності бізнесу та реалізації принципів сталого розвитку. Щорічні звіти зі сталого розвитку, у поєднанні з публічними документами та зовнішніми комунікаціями компаній, слугують інформаційною базою для формування ESG-рейтингів, зокрема Dow Jones Sustainability Index (DJSI), FTSE4Good Index Series, MSCI ESG Ratings, Sustainalytics, Carbon Disclosure Project (CDP) та інших. У межах такої звітності суб'єкти господарювання інформують про досягнення у сфері дотримання прав людини, забезпечення належних умов і безпеки праці, охорони навколишнього середовища та протидії корупційним проявам [12].

Звітність зі сталого розвитку на сучасному етапі перестала бути лише регуляторною вимогою або формальним елементом корпоративної практики. Як зазначається у дослідженні KPMG щодо звітності зі сталого розвитку за 2024 рік, вона перетворилася на важливий інструмент забезпечення довгострокової стійкості бізнесу, особливо в умовах посилення екологічних і соціальних викликів. Результати дослідження, у якому взяли участь 5800 компаній із 58 країн світу, засвідчують, що глобальні компанії більше не сприймають ESG-звітність як допоміжний елемент корпоративної соціальної відповідальності. Натомість вона дедалі глибше інтегрується в операційну діяльність підприємств і стає невід'ємною складовою їх стратегічного управління та планування (табл. 1) [13].

Звітність зі сталого розвитку більше не є лише регуляторною вимогою чи даниною моді. «Вона стала ключовим інструментом довгострокової стійкості бізнесу, особливо у світі, що стикається зі складними екологічними та соціальними викликами», – говориться у

новому дослідженні KPMG про звітність зі сталого розвитку за 2024 рік. Дослідження демонструє, що глобальний бізнес (в опитуванні взяли участь 5800 компаній із 58 країн) більше не розглядає звітність з ESG як додатковий компонент в межах корпоративної відповідальності. Вона інтегрується в операційну діяльність і стає ключовою складовою стратегічного планування.

Таблиця 1

Результати дослідження ключових показників ESG-звітності

Показники	Звіт зі сталого розвитку	Публікують цільові показники зі скорочення викидів вуглецю	Мають посаду керівника з питань сталого розвитку	Враховують питання сталого розвитку під час визначення винагороди керівництву
250 найбільших компаній у світі	96%	95%	56%	41%
Усі 5800 компаній, що взяли участь у дослідженні	79%	80%	46%	30%

Джерело: створено за матеріалами [13]

«95% з 250 найбільших компаній світу сьогодні публікують цільові показники скорочення викидів вуглецю. В Україні також бачать великий потенціал ESG-стратегії для бізнесу. За даними останнього дослідження KPMG в Україні «Український бізнес очима керівників та керівниць 2024», 17% українських керівників очікують безпосереднього впливу ESG на фінансові результати протягом найближчих трьох років, а ще 60% відзначають її ключову роль у побудові взаємин із клієнтами [13].

Наразі в законодавстві України відсутні жорсткі вимоги щодо складання та подання Звіту про сталий розвиток; це питання все ще перебуває на стадії опрацювання. Багато компаній вже подають таку звітність на добровільних засадах. Серед них – НАК «Нафтогаз України», АБ «УКРГАЗБАНК», ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «Оптіма-Фарм», ДП НАЕК «Енергоатом» та інші. На жаль, офіційна статистика щодо кількості компаній, які подають такі звіти, наразі відсутня.

Поширені напрями соціальної відповідальності охоплюють економічну, соціальну та екологічну відповідальність, включаючи філантропію, етичне ведення бізнесу, захист довкілля, благодійний маркетинг, підтримку місцевих громад через волонтерство та покращення умов праці й добробуту співробітників, прагнучи балансу між прибутком та інтересами суспільства [14]. У табл. 2 здійснено узагальнення..

Таблиця 2

Аналіз оприлюднення інформації зі сталого розвитку великими підприємствами України

№з/п	Назва підприємства	Чистий дохід 2024 р., млрд грн	Оприлюднення інформації про сталий розвиток	Напрями соціальної відповідальності
1	ДП НАЕК «Енергоатом»	207	Так, нефінансовий звіт	Соціальний: фінансування соціальних проєктів, освіти та культури. Екологічний: відповідальне поводження з відходами
2	ТОВ «АТБ-Маркет»	208,91	Так, єдиний звіт про управління	Економічний: інвестиції у розвиток міст, підтримку ЗСУ. Соціальний: благодійність, якість продукції, співробітники
3	ТОВ «Нова пошта»	2,5	Так, звіт зі сталого розвитку	Економічний: активно підтримує ЗСУ, надаючи логістичну підтримку та фінансову допомогу
4	НАК «Нафтогаз України»	38	Так, річний звіт	Економічний: підтримка громад. Соціальний: права працівників, етичне врядування. Екологічний: мінімізація впливу на довкілля
5	АБ «Укргазбанк»	3,4	Так, звіт зі сталого розвитку	Соціальний: адресна благодійна допомога. Екологічний: мінімізація впливу на довкілля, управління відходами й ресурсами
6	ПАТ «Карлсберг Україна»	2,2	Так, звіт зі сталого розвитку	Економічний: інвестиції в освіту та науку, реалізація проєктів з відбудови та сталого розвитку. Соціальний: корпоративне волонтерство, гуманітарна допомога, підтримка реабілітації ветеранів. Екологічний: програма «Разом до НУЛЯ і не тільки»: зменшення екологічного впливу та розвиток культури відповідального споживання
7	Агрохолдинг Kernel	0,167	Так, річний звіт (з 2025 року)	Економічний: ключовий інвестор у регіонах присутності. Соціальний: благодійний фонд «Разом з Кернел», підтримка місцевих громад. Екологічний: комплексний екологічний підхід до захисту довкілля

Джерело: сформовано на основі [15] та офіційних сайтів підприємств

Загалом, аналізуючи сучасний підхід до ведення бізнесу великими компаніями, маємо таку ситуацію:

- український бізнес активно впроваджує принципи соціальної відповідальності, але європейські країни значно випереджають за показниками;
- такі компанії, як Метінвест, ДТЕК, Нова Пошта, реалізують масштабні соціальні проєкти для підтримки ЗСУ, громад, певних суспільних груп тощо;
- значна частка державних компаній та акціонерних товариств звітує про соціальні та екологічні заходи та висвітлює їх у своїх нефінансових звітах зі сталого розвитку [16].

Зважаючи, що далеко не всі підприємства та організації долучаються до ініціативи впровадження принципів соціальної відповідальності у своїй діяльності, необхідно дослідити та проаналізувати перешкоди до впровадження, а також основні стимули, що зможуть спонукати сучасний бізнес до долучення соціальної відповідальності у свою діяльність.

Отже, дослідивши наукову літературу, можна значити узагальнений перелік основних перешкод

щодо впровадження принципів соціальної відповідальності на підприємствах. Зокрема:

- економічна нестабільність, оскільки в Україні триває війна;
- недосконале законодавство та відсутність сталих традицій;
- низька обізнаність суспільства про переваги соціальної відповідальності.

Для покращення ситуації з популяризацією впровадження принципів соціальної відповідальності слід застосувати комплекс заходів. Серед них це євроінтеграційні процеси та курс на сталий розвиток, потреба гармонійного співіснування та вирішення соціальних проблем, що спонукає бізнес до активної участі. Окрім того, має бути пряма зацікавленість держави у популяризації впровадження принципів соціальної відповідальності, а також надання податкових пільг та моральних стимулів для соціально відповідальних бізнесів. Держава також може виступити ініціатором щодо створення державних фондів для співфінансування соціальних проєктів. Можливо, покращить ситуацію і запровадження

обов'язкової соціальної звітності для великих компаній, що виходять на біржу або беруть участь у тендерах.

Загалом, хоча український бізнес і робить кроки до соціальної відповідальності, розвиток відбувається повільно, однак має значний потенціал за підтримки держави та суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, дослідження підтвердило, що соціальна відповідальність бізнесу поступово набуває системного значення та розглядається як важливий інструмент забезпечення сталого розвитку, зміцнення соціальної згуртованості й формування довіри між бізнесом, державою та суспільством.

Встановлено, що поширення соціально-відповідальних практик в Україні характеризується нерівномірністю та значною диференціацією за галузевою, розмірною та регіональною ознаками. Найбільш розвинені підходи до реалізації соціальної відповідальності притаманні великим підприємствам і корпораціям промислового, енергетичного, агропромислового, фінансового секторів та сфери інформаційних технологій. Саме ці суб'єкти господарювання найчастіше впроваджують комплексні програми корпоративної соціальної відповідальності, застосовують міжнародні стандарти (GRI, ESG, UN Global Compact) та здійснюють нефінансову звітність.

Доведено, що повномасштабна війна стала катализатором трансформації пріоритетів соціально-відповідальної діяльності українського бізнесу. У центрі уваги опинилися підтримка держави та Збройних Сил України, допомога постраждалим громадам, забезпечення соціального захисту працівників і збереження трудового потенціалу. Водночас для значної частини суб'єктів господарювання соціальна відповідальність і надалі має епізодичний характер і часто зумовлюється

зовнішніми чинниками – репутаційними міркуваннями, вимогами партнерів або донорських програм.

Аналіз практики нефінансової звітності засвідчив, що в Україні відсутні обов'язкові законодавчі вимоги щодо підготовки звітів зі сталого розвитку, що стримує системне впровадження ESG-підходів, особливо серед малого та середнього бізнесу. Попри це, добровільна звітність окремих великих компаній демонструє позитивну динаміку та наближення до міжнародних стандартів, що свідчить про наявність значного потенціалу для подальшого розвитку соціально-відповідальної діяльності.

Узагальнення результатів дослідження дозволило виокремити ключові перешкоди розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні, серед яких: економічна нестабільність і воєнні ризики, недосконалість інституційного та нормативно-правового забезпечення, обмежені фінансові ресурси, а також недостатній рівень обізнаності щодо стратегічних переваг соціально відповідальної поведінки. Подолання зазначених обмежень потребує комплексного підходу, що передбачає активну роль держави у формуванні стимулюючого середовища, розвиток інституційної підтримки, популяризацію кращих практик соціальної відповідальності та поступову імплементацію міжнародних стандартів.

Загалом результати дослідження підтверджують, що соціально-відповідальна діяльність суб'єктів господарювання в Україні перебуває на етапі становлення та має значний потенціал розвитку. Її подальше поширення й інституціоналізація здатні стати важливим чинником підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу, прискорення євроінтеграційних процесів і забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни.

Література.

1. *Bowen H.* Social Responsibilities of the Businessman: Harper & Row, 1953, 247 p.
2. *Caroll A.B.* Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct. *Business and Society*. 1999. Vol. 38. N 3. P. 268-295.
3. *Friedman M.* The Social Responsibility of Business is to increase its Profit [Online]. New York: Times Magazine. 1970. P. 122-126. URL: <http://www-rohan.sdsu.edu/faculty/dunnweb/rprnts.friedman.dunn.pdf>.
4. *Freeman R.E.* Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston: Pitman, 1984. 276 p.
5. *Байло В.* Корпоративна соціальна відповідальність – запорука сталого розвитку бізнесу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 324-334. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-51>.
6. *Білик Р.Р., Варвус А.І.* Соціальна відповідальність бізнесу як основа безпеки підприємництва в сучасних умовах. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 9. № 3. С. 318-323. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-48>.
7. *Букреева Д.С., Денисенко К.В.* Соціальна відповідальність бізнесу як основа забезпечення ділової активності підприємств: євроінтеграційний аспект. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-52>.
8. *Воронюк Є.В., Сатушева К.В.* Корпоративна соціальна відповідальність підприємства, як запорука його стратегічного розвитку. *Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем: тези допов. XV Міжнародної науково-практичної конференції Харків: Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, 2024.* URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32676>.
9. *Залізничок В.П., Цимбал Є.П.* Соціальна відповідальність бізнесу у контексті публічного управління та євроінтеграції України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.8.4/>.
10. *Лиска П.О.* Корпоративна соціальна відповідальність: світовий та український досвід; шляхи глобальної імплементації. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №1(48). С. 331-338. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-45>.
11. Global Compact Network Ukraine. Глобальний договір ООН в Україні. 2024. URL: <https://globalcompact.org.ua/gd-oon-v-ukraini/>.
12. *Сахарук Т.* Сталий розвиток – тепер вимога закону. До чого готуватися українському бізнесу? 2024. URL: <https://mind.ua/openmind/20273979-stalij-rozvitok-teper-vimoga-zakonu-do-chogo-gotuvatisya-ukrayinskomu-biznesu>.
13. Чому бізнес обирає ESG? Звіт KPMG. 2024. URL: <https://chamber.ua/ua/news/chomu-biznes-obyraie-esg-zvit-kpmg/>.
14. *Старк С.* Що таке CSR та навіщо вона бізнесу. Inweb. 2024. URL: <https://surl.lu/vlybot>.
15. *Озеран А.В.* Інформація про сталий розвиток у звіті про управління. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2(49). С. 282-287. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-45>.
16. *Беспалько О.* Про виклики та перспективи корпоративної соціальної відповідальності в Україні. 2024. URL: <https://theinweb.media/pro-vykyky-ta-perspektyvy-korporatyvnoyi-soczialnoyi-vidpovidalnosti-v-ukrayini/>.

References.

1. *Bowen, H.* (1953). *Social Responsibilities of the Businessman*. Harper & Row.
2. *Caroll, A.B.* (1999). «Corporate Social Responsibility: Evolution of Definitional Construct». *Business and Society*. Vol. 38. N 3. pp. 268-295.
3. *Friedman, M.* (1970). *The Social Responsibility of Business is to increase its Profit* [Online]. Times Magazine. New York. USA. Available at: <http://www-rohan.sdsu.edu/faculty/dunnweb/rprnts.friedman.dunn.pdf>.
4. *Freeman, R.E.* (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Pitman. Boston. USA.
5. *Vajlo, V.* (2024). «Corporate Social Responsibility – the Key to Sustainable Business Development». *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*. № 1. pp. 324-334. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-51>.
6. *Bilyk, R.R., Varvus, A.I.* (2023). «Social responsibility of business as a basis for the security of entrepreneurship in modern conditions». *Ukrains'kyj zhurnal prikladnoyi ekonomiky ta tekhniky*. Vol. 9. № 3. pp. 318-323. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-48>.
7. *Bukreieva, D.S., Denysenko, K.V.* (2022). «Social responsibility of business as a basis for ensuring business activity of enterprises: a European integration aspect». *Ekonomika ta suspil'stvo*. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-52>.
8. *Voronuk, Ye.V., Satusheva, K.V.* (2024). «Corporate social responsibility of an enterprise as a guarantee of its strategic development». *Suchasni problemy modeliuвання sotsial'no-ekonomichnykh system*. [Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' pidpryemstva, yak

zaporuka joho stratehichnoho rozvytku]. *Proceeding of the Materials of XV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Kharkivs'kyj natsional'nyj ekonomichnyj universytet imeni S. Kuznetsia*. Kharkiv. Ukraine. Available at: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32676>.

9. *Zaliziuk, V.P., Tsybmal, Ye.P.* (2022). «Corporate Social Responsibility in the Context of Public Administration and European Integration of Ukraine». *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.8.4/>.

10. *Lyska, P.O.* (2024). «Corporate social responsibility: world and Ukrainian experience; ways of global implementation». *Stalyj rozvytok ekonomiky*. № 1(48). pp. 331-338. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-45>.

11. Global Compact Network Ukraine. Hlobal'nyj dohovir OON v Ukraini. (2024). [Global Compact Network Ukraine. The UN Global Compact in Ukraine]. Available at: <https://globalcompact.org.ua/gd-oon-v-ukraini/>.

12. *Sakharuk, T.* (2024). Stalyj rozvytok – teper vymoha zakonu. Do choho hotuvatysia ukrains'komu biznesu? [Sustainable development is now a requirement of the law. What should Ukrainian business prepare for?]. Available at: <https://mind.ua/openmind/20273979-stalij-rozvytok-teper-vimoga-zakonu-do-choho-gotuvatysia-ukrayinskomu-biznesu>.

13. Chomu biznes obyraie ESG? Zvit KPMG. (2024). [Why does business choose ESG? KPMG report]. Available at: <https://chamber.ua/ua/news/chomu-biznes-obyraie-esg-zvit-kpmg/>.

14. *Stark, S.* (2024). Scho take CSR ta navischo vona biznesu. Inweb. [What is CSR and why is it useful for business. Inweb]. Available at: <https://surl.lu/vlybot>.

15. *Ozeran, A.V.* (2024). «Information about sustainable development in the management report». *Stalyj rozvytok ekonomiky*. № 2(49). pp. 282-287. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-45>.

16. *Bespal'ko, O.* (2024). Pro vykylyky ta perspektyvy korporativnoi sotsial'noi vidpovidal'nosti v Ukraini. [On the challenges and prospects of corporate social responsibility in Ukraine]. Available at: <https://theinweb.media/pro-vykylyky-ta-perspektyvy-korporativnoyi-sotsialnoyi-vidpovidal'nosti-v-ukrayini/>.

Abstract.

Hrachova Y. Analysis of the state and features of socially responsible activities of business entities in Ukraine.

The article analyzes the state and features of socially responsible activities of business entities in Ukraine. The methodological basis of the study is the systemic and institutional approaches, which enable us to view the socially responsible activities of business entities as a complex, multidimensional process. The study confirmed that business social responsibility is gradually gaining systemic importance and is considered an important tool for ensuring sustainable development, strengthening social cohesion, and building trust between business, the state, and society. The spread of socially responsible practices in Ukraine is characterized by unevenness and significant differentiation across industries, sizes, and regions. Analysis of non-financial reporting practices showed that Ukraine lacks mandatory legislative requirements for preparing sustainable development reports, hindering the systematic implementation of ESG approaches, especially among small and medium-sized businesses. Despite this, voluntary reporting by large companies demonstrates positive dynamics and convergence with international standards, indicating significant potential for the further development of socially responsible activities. The generalization of the research results allowed us to identify key obstacles to the development of business social responsibility in Ukraine, including: economic instability and war risks, imperfect institutional and regulatory support, limited financial resources, and insufficient awareness of the strategic advantages of socially responsible behavior. Overcoming these limitations requires a comprehensive approach that involves the active role of the state in fostering a stimulating environment, developing institutional support, promoting best practices in social responsibility, and gradually implementing international standards. In general, the research results confirm that the socially responsible activities of business entities in Ukraine are at an early stage of development and have significant development potential. Its further dissemination and institutionalization can become an important factor in increasing the competitiveness of Ukrainian business, accelerating European integration processes and ensuring sustainable socio-economic development of the country.

Keywords: business social responsibility, non-financial reporting, sustainable development.

Стаття надійшла до редакції / Received 07.12.2025 Прийнята до друку / Accepted 30.12.2025 Оpubліковано/ Published 19.01.2026

Бібліографічний опис статті:

Грачова Я.П. Аналіз стану і особливостей соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2026. № 1. С. 67-71.

Hrachova Y. Analysis of the state and features of socially responsible activities of business entities in Ukraine. Actual problems of innovative economy and law. 2026. No. 1, pp. 67-71.

УДК: 005.336:330.342; JEL classification: M14, L21, Q01, O19

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2026-1-16>

ГУРСЬКИЙ Артем Сергійович, аспірант кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, <https://orcid.org/0009-0006-7855-2843>

ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У СТРАТЕГІЮ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Гурський А. С. Інтеграція принципів сталого розвитку у стратегію соціально відповідального бізнесу.

Статтю присвячено дослідженню положень щодо забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Актуальність тематики зумовлена необхідністю формування довістрогових конкурентних переваг підприємств на основі збалансування економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної безпеки. Стаття має на меті проаналізувати, систематизувати та удосконалити наявні теоретико-методичні засади щодо інтеграції принципів сталого розвитку в стратегію соціально-відповідального бізнесу. Для досягнення поставленої мети в дослідженні проаналізовано становлення концепції соціальної відповідальності бізнесу на різних етапах, починаючи з класичної моделі максимізації прибутку, ранньої моделі корпоративної соціальної відповідальності, теорії зацікавлених сторін, триєдиного підходу до сучасної інтеграції ESG принципів сталого розвитку. Виявлено, що сучасні стратегії соціально відповідального бізнесу передбачають системну інтеграцію соціально-екологічних критеріїв в процеси стратегічного планування, прийняття управлінських рішень, оцінювання ефективності та внутрішнього контролю. Визначено механізми впровадження ESG-принципів через адаптацію внутрішніх політик, трансформацію корпоративної культури, вдосконалення систем внутрішнього контролю, інтеграцію ESG-цілей у стратегічне управління та прозору комунікацію й звітність. Проаналізовано реальні приклади інтеграції екологічної та соціальної відповідальності в діяльність провідних міжнародних компаній, таких як Unilever, BlackRock, Ørsted). Ці компанії продемонстрували стратегічну переорієнтацію бізнес-моделей, модернізацію виробничих процесів та посилення корпоративної соціальної відповідальності для формування сталих конкурентних переваг. У ході дослідження було виявлено, що українські підприємства стикаються із низкою перешкод під час впровадження принципів сталого розвитку в свої стратегії: обмежені фінансові ресурси, недостатній рівень інституційної підтримки та нормативної визначеності, низький досвід інтеграції ESG у ключові показники ефективності та корпоративну культуру, вплив військових дій та обмежений попит на «зелену» продукцію. Подолання визначених бар'єрів можливе через сумісні зусилля держави, бізнесу та суспільства, які передбачають удосконалення нормативно-правового забезпечення, розвиток професійних компетенцій, формування довгострокових економічних стимулів та адаптацію корпоративних практик до міжнародних ESG-стандартів.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, сталий розвиток, принципи сталого розвитку, ESG-принципи, стратегічне управління, конкурентні переваги.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Глибокі трансформації, які зумовлені глобалізацією, цифровізацією, загостренням екологічних проблем,

посиленням соціальної нерівності та нестабільністю зовнішнього середовища, наразі характеризують сучасний стан економіки загалом. За таких умов підприємства

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© ГУРСЬКИЙ Артем Сергійович, 2026